

Abortens særlige rolle i Færøerne og Færøernes særlige rolle i internationale fora

Færøernes rolle i verden

Under FN's 69. Kvinderettighedskommission i marts 2025 deltog seks nordiske ministre i et samlet panel med titlen "Pushing for Progress", der udover repræsentanter for de fem selvstændige nordiske lande inkluderede en færøsk minister. Konstellationen af repræsentanter for selvstændige og ikke-selvstændige nordiske lande fremhæver den påfaldende rolle, som landets abortsituation stiller Færøerne i. Den står i slående kontrast til, hvordan et hensyn til færøsk selvbestemmelse ellers har begrænset den

samtale om manglende abortrettigheder som en række ikke-færøske aktører har forsøgt at skabe. I denne artikel fremhæves tidligere forsøg på at skabe international dialog, og hvordan de har rammesat abortens særlige rolle i Færøerne med henblik på at undersøge, hvordan diskurser om Færøernes særlige status muliggør et brud med internationale konventioner og nordiske normer for menneskerettigheder.

Striden om abort i Færøerne

Abort i Færøerne er et omstridt emne, der sætter rigsfællesskabets magtfordeling i perspektiv. Mens Danmark og Grønland i 1973 indførte den frie abortret og således gav den enkelte ret til at få en graviditet afbrudt frem til 12. graviditetsuge, så beholdt den færøske regering loven fra 1956, der havde været gældende i hele kongeriget indtil da. I *Lov nr. 177 af 23. juni 1956 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m.v.* påpeges de fire indikationer, der kan tillade abort, hvis to læger på baggrund af deres egen vurdering godkender disse: risiko for den gravides helbred eller liv, undfangelse under kriminelle omstændigheder, risiko for arvelige sygdomme hos fosteret, eller den gravides manglende egnethed til forældreskab (Abortloven, 1956). Abort uden en af disse indikationer er således stadig ulovlig i Færøerne, selv om praksis er en anden, da loven fortolkes friere af nogle læger (Hermannsdóttir, 2023). Derudover tager færøske gravide til Danmark for at foretage abort i det danske sygehusvæsen (Javnaðarflokkurin á Fólkingið, 2022).

I 2025 blev den frie abortret i Danmark udvidet til 18. uge, mens et forslag til ændring af den færøske lov blev nedstemt af den færøske regering i 2024. Forskellen på Færøerne og Danmark – og resten af Norden – er altså ikke blevet mindre med tiden. Lovområdet vedrørende abort blev overtaget i forbindelse med, at persons-, familie- og arveretten blev til færøsk særområde i 2018, men som beslutningen om ikke at indføre 1973-loven om den fri abortret påpeger, så har Færøerne i praksis rådet over abortlovgivningen siden den gang. Til overraskelse og mulig frustration for en række internationale aktører, der har forsøgt at sætte fokus på den problematiske lovgivning.

TURIÐ NOLSØE

Ph.d., postdoc ved Institut for Kultur- og Sprogvidenskaber, Syddansk Universitet, tnol@sdu.dk

I 2025 blev den frie abortret i Danmark udvidet til 18. uge, mens et forslag til ændring af den færøske lov blev nedstemt af den færøske regering i 2024

I denne artikel fremhæves, hvordan danske politikere, Nordisk Ministerråd og CEDAW-kommissionen har sat den færøske abortlovgivning på den internationale politiske dagsorden tidligere for at undersøge, hvordan Færøernes ret til selvbestemmelse diskuteres. Hvordan rammesættes Færøerne som et land, der både står uden for den internationale politiks kritiske forum og samtidig får en plads ved bordet blandt de selvstændige lande i Norden ved FN's Kvinderettighedskommission? Mens Færøernes status som selvstyrende nation i det danske kongerige betyder, at Danmark for eksempel ikke kan indføre lovgivning med direkte virkning i de politiske emner, som Færøerne har overtaget, så er den opfattede ret til 'ikke-indblanding' (Krasner, 1999: 7) så omfattende, at selv diskussioner af emnet kritiseres (Nolsøe og Hermannsdóttir, 2024).

Færøernes følsomme natur

I 2003 sendte daværende sundhedsminister, Bill Justinussen, en opfordring til praktiserende læger i Færøerne om at følge den færøske lovgivning nøje, da det ifølge ham var den færøske regerings ønske at begrænse antallet af aborter (Prasz, 2003). Denne opfordring fik offentlig omtale og nåede medierne i Danmark, hvorefter daværende folketingsmedlem Naser Khader stillede justitsminister Lene Espersen en række § 20-spørgsmål (Folketingstidende samling 2003-4, § 20-spørgsmål S1361; S1624; S2664). Årsagen til at stille justitsministeren disse spørgsmål var, at der i førnævnte mediedækning blev understreget, at den danske justitsminister i princippet var den øverste ansvarlige for abortlovgivning i Færøerne. Khaders spørgsmål lød således: "Vil ministeren overveje at gribe ind, så den færøske lovgivning på abortområdet kommer i harmoni med den gældende danske abortlov?" (S1361). I sit svar godtog Espersen Khaders præmis ved at understrege, at abort var et rigsansliggende jævnfør hjemmestyreløven (1948), og ekspliciterede: "Det betyder, at det er Folketinget, der vedtager de love, som skal gælde på området" (S1361), men at ændringer eller ikraftsættelse af nye love sker i "tæt samarbejde mellem de danske myndigheder og Færøernes Landsstyre" (S1361). I et opfølgende spørgsmål spurgte Khader nærmere ind til problematikken:

"Er det ministerens opfattelse, at kvinder på Færøerne bør have de samme rettigheder m.h.t. abort som danske kvinder, og agter ministeren at se til, at kvinderne på Færøerne får disse rettigheder, nu hvor ministeren har fastslået, at lovgivningen på området vedtages af Folketinget ifølge den færøske hjemmestyreløve fra 1948?" (S1624)?

I sit svar gentog Espersen forventningen om tæt samarbejde mellem den færøske og danske regering i tilfælde af lovændringer og understregede herudover:

”Det er min opfattelse, at dette i høj grad bør gøre sig gældende ved spørgsmål om ændring af lovgivning om så følsomme og kulturbestemte spørgsmål som adgangen til abort” (S1624).

Khader stillede herefter et sidste spørgsmål til Espersen, om “ministerens generelle syn på kvinders fundamentale rettigheder, [er] at det er et ‘kulturbestemt’ spørgsmål?” (S2664). Espersen svarede:

”Når jeg ved besvarelsen af spørgsmål nr. S 1624 anvendte udtrykket ‘kulturbestemt’, var det for at understrege vigtigheden af dette samarbejde i forhold til det konkrete spørgsmål om ændring af den for Færøerne gældende lovgivning om adgang til abort” (S2664).

Udvekslingen mellem Khader og Espersen pegede på flere af de udfordringer, som abortlovgivningen i Færøerne har haft eller stadig omfatter: Hvordan skal magthierarkiet i rigsfællesskabet forstås? Hvilke grænser er der for indblanding? Og hvilke hensyn bør tages?

Hvad der også skal fremhæves, er abortlovgivningens *følsomme* og *kulturbestemte* natur, som det hedder sig i Espersens svar. En sådan kategorisering betegner den som særlig, som noget anderledes end de fleste lovområder – og kan i yderste konsekvens være med til at afgrænse indblanding i et område, der ellers kunne defineres som en menneskerettighedsproblematik, og hvor tværnational indblanding er legitim.

Menneskerettigheder og suverænitets organiserede hykleri

Indblanding kan forstås som mange ting: Storbritanniens ændring af Cayman-øernes forfatning, så homoseksualitet ikke længere var ulovligt, er et konkret eksempel på et lands brud på et andet suverænitet, som legitimeres på grund af brud på menneskerettigheder (Vlcek, 2013). Den indblanding fra Danmark, eller andre internationale aktører, der gør sig gældende i forhold til Færøerne, er mindre udpræget og drejer sig om den retoriske påvirkning, et land kan forvente at få fra andre.

Suverænitet er et komplekst og omdiskuteret begreb, men denne artikel tager udgangspunkt i erkendelsen af, at “suverænitet ikke længere er, hvad den måske aldrig var” (oversat af forfatter) (Gad, 2017: 9). Altså at vi omtaler principperne om suverænitet med belæg i en historie, som ikke findes. Ulrik Pram Gad har analyseret grønlandske suverænitetsspil i relation til Danmark og EU, altså instrumentaliseringen af Grønlands postkoloniale position, og hvordan den udspiller sig i paradiplomatiske diskussioner, der rammesætter Grønland, Danmark og EU's handlekraft. Nærværende eksempel minder på mange måder om dette suverænitetsspil, hvor Færøernes krav om ikke-indblanding på sin vis aktiverer en lignende postkolonial position over for det danske Folketing i ovennævnte eksempel og over for Nordisk Ministerråd og FN i kommende eksempler.

Rigsfællesskabets historiske udvikling og nuværende formation udfordrer mange antagelser om magtfordeling og suverænitet:

”På den måde bliver det stadig vanskeligere at rumme organiseringen af udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitikken i rigsfællesskabet inden for en traditionel idé om suverænitet som et enten/eller-fænomen placeret ét sted. Suveræniteten er, med andre ord, blevet hybrid, og i forlængelse heraf er den formelle og uformelle organisation af beslutningstagningen blevet tiltagende kompleks” (Gad, 2025: 4).

Stephen Krasner har også beskrevet, hvordan “klassisk” suverænitet bestemt ikke har været et almengyldigt princip, siden begreber for og grænserne omkring nationalstater begyndte at tage form, men snarere skal forstås som en form for “organiseret hykleri” (Krasner, 1999). Altså et princip der gælder, så længe det er hensigtsmæssigt – med hensigten ofte værende det pågældende statsoverhoveds mulighed for at blive ved magten. Krasner fremhæver menneskerettigheder som et konkret eksempel på, hvordan indblanding overfor grænsedragning fungerer som strategiske værktøjer:

”Antagelsen er, at magthavere ønsker at beholde magt og, ved at have magt, fremme deres vælgeres sikkerhed, velstand og værdier. Måden, hvorpå de opnår disse målsætninger, varierer fra stat til stat (...) Nogle vil forstærke deres position ved at omfavne universelle menneskerettigheder; andre lykkes ved at støtte ekskluderende nationalisme (oversat af forfatter) (Krasner, 1999: 7).

Med menneskerettighedernes fremkomst og formulering i anden del af det 20. århundrede, bliver indblanding i suveræne staters sager et vilkår, så snart disse har underskrevet for eksempel FN’s konventioner. Menneskerettighedskonventioner bryder ikke med et lands suverænitet, hvilket skyldes, at de er et frivilligt tilvalg. Krasner understreger midlertid, at hvis en undersøgelsesrapport mobiliserer et folk og samler opbakning til at ændre på de problemstillinger, som rapporten understreger, så kan den “monitorerende funktion ved den internationale forpligtelse indirekte påvirke nationale autoritetsstrukturer” (Krasner, 1999: 120) – og således krænke et lands suverænitet. Krasners eksempel er påfaldende passende for denne artikels tema:

”En regering, for eksempel, der har forpligtet sig til at rapportere vedrørende kvinders status kunne katalysere dannelsen af kvinderettighedsgrupper i dens eget samfund, og sådanne grupper kunne med succes presse på for forandring i statens praksisser” (oversat af forfatter) (Krasner, 1999: 120).

Selvom Færøerne selv har besluttet at tilslutte sig en række konventioner, så er der i flere tilfælde gået en del år fra tilslutning til at rapporteringsforpligtelsen blev overholdt, og følgerne af disse rapporter er ikke altid modtaget med velvilje.

I 2021 satte Nordisk Råds Udvalg for Velfærd abortsituationen i Færøerne på dagsordenen efter at den nationale FN-rapportør havde udtalt, at Færøerne ikke levede op til CEDAW. Den plan blev mødt med kritik fra færøske politikere, der understregede, at spørgsmålet var et, som Færøerne skulle tage sig af, og andre ikke skulle blande sig i. Udvalget for Velfærd meldte derefter ud, at:

”Udvalget er optaget af de færøske kvinders rettigheder til selvbestemmelse vedrørende abort. Debatten må tages i det færøske samfund. Vi har respekt for det færøske selvstyre, samtidig med at vi opfordrer Færøerne til at gøre noget med lovgivningen, så den harmonerer med de forpligtelser, som er indgået i forhold til FN’s kvindekongvention, siger ordførende i udvalget Bente Stein Mathisen” (Jensen, 2021).

Samme reaktion fik Kamal Qureshi i 2004, da han sammen med Kvindeligt Selskab organiserede en indsamling for at støtte færøske kvinders adgang til abort (BT.dk, 2004; dr.dk, 2004). Præmissen for færøske politikere lader således til at have været et krav om *ikke-indblanding*.

Ikke-indblanding: patriarkalsk og dekolonial?

Begrebet ‘ikke-indblanding’ (oversat af forfatter fra det engelske *non-interference*) knytter sig til den westfalske suverænitetsforståelse, som lyder, at “en geografisk afgrænset stat har retten til at påkalde sig kontrol over alt inden for dens landegrænser, inklusive retten til ikke-indblanding fra andre” (oversat af forfatter) (Kuokkanen o.a., 2025: 6). Forventningen om ikke-indblanding er, ifølge Krasner, dog en nyere opfindelse, der først formuleres i anden halvdel af det 18. århundrede og vinder indpas i internationale aftaler efter at være blevet videreudviklet i forbindelse med dekoloniseringen af de latinamerikanske lande (Krasner, 1999: 22). Heri ligger også et centralt aspekt af ikke-blanding, nemlig at svage stater er de stærkeste støtter af princippet om ikke-indblanding (Krasner, 1999: 21). Ser vi ikke-indblanding i lyset af den omfordeling af magt, som generelle afkoloniseringsprocesser indebærer, så er ikke-blanding selvfølgelig et ideal, der skal sikre stater den selvbestemmelse, de tidligere er blevet nægtet.

Ikke-indblanding er dog ikke et entydigt retfærdigt begreb, der sikrer selvbestemmelse eller ligestilling i samfundet. I sin bog *Towards a Feminist Theory of the State* behandler Catherine A. MacKinnon ikke-indblanding i et feministisk perspektiv og kritiserer den generelle idealisering af privatlivets fred som et eksempel på, hvordan ikke-indblanding opretholder et patriarkalsk samfund (MacKinnon, 1991). Til trods for at MacKinnon skriver ud fra en amerikansk kontekst, så er den overordnede problematik med til at henvise visse emner til privatlivet en global udfordring for kvinders rettigheder. MacKinnon påpeger, at:

”Reglen om privatliv behandler den private sfære som en ramme for personlig frihed. For mænd er den det. For kvinder er det private en særlig

ramme for intime krænkelse og misbrug, den er hverken fri eller specielt personlig” (oversat af forfatter) (MacKinnon, 1991: 168).

Selvfølge kan den private sfære udgøre en ramme for frihed for kvinder også, men den afgørende pointe i MacKinnons bog er, at såkaldt objektive statsteorier hviler på en antagelse om, at vi har ligestilling mellem kønnene; at mænd og kvinder har de samme udfordringer og muligheder i samfundet. Denne artikels læser kan selvfølgelig mene, at dette er tilfældet, men MacKinnons projekt er baseret på at udfordre antagelser om, at ligestilling er status quo. Eksemplet med privatlivets fred eller hjemmets frihed er relevant for den del af befolkningen, der får fri fra deres leder og vender hjem til det hus, hvor de selv råder og oplever frihed. En typisk magtfordeling, der historisk er tilfaldet mænd.

Nancy Fraser formulerer en lignende pointe i sin kritik af Jürgen Habermas' definition af offentlig deliberation i den borgerlige sfære, hvor hun påpeger, at hans begreber ikke holder i demokratiets egentlige udformning hvis minoriteters og undertrykte forhold skal holdes uden for debatten (Fraser, 1990). Fraser fremhæver vold i hjemmet som noget, der nyligt var blevet defineret som et samfundsproblem og ikke blot enkelte pars hjemlige udfordringer (Fraser, 1990: 71). Kravet om ikke-indblanding i en afgrænset privatsfære kan således legitimeres ved henvisning til den frihed, den enkelte har ret til, men hvis en andens basale rettigheder krænkes i samme sfære, er det offentliges indblanding efter nutidens norm legitim. Hvis vi overfører dette som en metafor for rigsfællesskabet og forskellen på de særlige færøske anliggender over for rigets fællesanliggender, så bliver argumentet for ikke-indblanding i Færøernes abortsituation problematisk i et feministisk perspektiv. Det sikrer den færøske regerings negative frihed, men negligerer færøske gravides positive frihed til kropslig selvbestemmelse.

På den anden side så kan kravet om ikke-indblanding ses som et udtryk for den underlegne rolle, Færøerne har haft i forhold til Danmark, der har haft (og har) suveræniteten over mange af Færøernes politiske områder. Kravet om ikke-indblanding kan dermed fortolkes som et krav om anerkendelse. Ulrik Pram Gad beskriver, hvordan Grønlands krav om anerkendelse er kommet til udtryk på to måder: gennem forsøg på at fremstå som et samfund, der er selvstyrende, selv om Danmark formelt har magten; og ved den beskyttelse af traditionel praksis, der er central for inuitkultur (Gad, 2017: 12).

I forhold til traditionel praksis, er det vigtigt at understrege, at den færøske befolkning ikke er et oprindeligt folk med ret til særlige hensyn. Færøerne falder som nævnt hverken under typiske statskategorier som suveræn stat, og defineres ej heller som en tidligere koloni i centrale undersøgelser af Danmarks imperiale historie (Pedersen o.a., 2017). Men det afholder ikke debatten om abort fra at fremstille Færøerne som et sted, hvor kultur, traditioner og anderledeshed nærmest skal beskyttes. Justitsminister Lene Espersens henvisning til sagens følsomme og kulturbetingede natur giver en fornemmelse af

noget beskyttelsesværdigt, eller noget der i hvert fald ikke skal tilgås som et almindeligt politisk emne. Hvormed den førnævnte instrumentalisering af en postkolonial position i en form for suverænitetsspil gør sig gældende.

Den særlige betydning på dette særlige sted

Denne anderledeshed kommer også til udtryk i den danske mediedækning af Færøernes abortsituation, hvor Færøerne eksotificeres som en *anden*; et kulturelt fremmed og fjernt sted, hvor udviklingen til et moderne samfund ikke er den samme som i Danmark. Denne eksotificering foretages både af danske journalister og færøske kilder, som for eksempel når biskop Jógvan Fríðriks-son i DR-podcasten “Abort på færøsk” fra 2013 beskriver færøsk kultur:

"Vi er jo midt ude i Atlanten. Vi lever så tæt op ad naturen, at vi regner med naturen, både som medspiller og modspiller. Altså en sømand for eksempel, når han planlægger det kommende år, så er det hvis vejret tillader, og hvis og hvis, og om og om og hvis. Det er ikke noget, som er givet" ("Abort på færøsk," 2013).

Podcastværten, Nola Grace Gaardmand, der interviewer Fríðriksson, spørger derefter, om dette påvirker færingers forhold til abort. Fríðriksson svarer:

"Jaja, det er ganske klart. Det hænger nøje sammen, tror jeg. Men for os er livet, som man siger, helligt" ("Abort på færøsk," 2013).

Og Gaardmand tilføjer:

”Men ifølge Jógvan Friðriksson ligger det nærmest i færingerne DNA at være splittet om abortspørgsmålet. For mens de fleste på den ene side bakker op om kvinders ret til at bestemme over egen krop, er færingerne samtidig påvirket af en grundlæggende ærefrygt over for naturen, døden og livet, mener han” (”Abort på færøsk,” 2013).

Denne fællesskabsdefinerende ærefrygt baseret på ens geografiske lokalitet kan ses som en forklaring på, hvorfor Færøerne ikke kan falde ind under de samme spilleregler som andre lande.

I en artikel i Politiken fra 2021 udtaler en anden færøsk kilde sig på lignende vis:

“I den færøske kultur er der noget med børn, familie og natur. En større sammenhængskraft, nærmest noget mytisk. Børn hører til, de er værdifulde, en velsignelse. Det bliver ikke på samme måde set som en tragedie at blive tidligt gravid på Færøerne, som det måske gør i Danmark” (Winsløv og Helmann, 2021).

Begreber som "natur", "mytisk" og "helligt" kan tegne et billede af Færøerne som et oprindeligt folk, som ikke kan eller

ikke bør underlægges indblanding fra andre. Princippet om ikke-indblanding kan være med til at vedligeholde patriarkalske normer og komplicerer således kravet om suverænitet i en kontekst, hvor frihed fra andre landes indblanding er central

Den færøske kultur knyttes således til en form for urforståelse, hvor modstand mod abort er en del af færingers identitet. Som i eksemplet før så bruges adjektivet "helligt" uden reference til andre kristne begreber, og Færøernes anderledes abortlovgivning (i hvert fald i nordisk sammenhæng) kan også ses i lyset af den særlige rolle, religion er kommet til at spille til forskel fra nabolandene (Skorini, Albinus og Sølvará, 2022). Denne retorik trækker dog på en forståelse af Færøerne som noget andet, hvor færøsk kultur står i kontrast til den vestlige problematisering af reproduktion. Begreber som "natur", "mytisk" og "helligt" kan tegne et billede af Færøerne som et oprindeligt folk, som ikke kan eller ikke bør underlægges indblanding fra andre. Skulle vi antage, at et hensyn til lokal suverænitet er legitimt på grund af abortens følsomme og kulturbetingede natur i Færøerne, så er det stadig svært at forsvare. Rauna Kuokkanen og andre diskuterer i en artikel, hvordan oprindelige folks krav om suverænitet ikke bør være en måde at ignorere patriarkalsk vold, der også finder sted i koloniserede kulturer (Kuokkanen o.a., 2025). De fremhæver også MacKinnons argument om, at princippet om ikke-indblanding kan være med til at vedligeholde patriarkalske normer, og komplicerer således kravet om suverænitet i en kontekst, hvor frihed fra andre landes indblanding er central. Mens en forklaring på, hvorfor Færøerne er anderledes, kan være relevant at undersøge, så skal det ikke blive en forklaring på, hvorfor Færøerne skal behandles anderledes. Hvis kravet om ikke-indblanding ikke holder, så er der ikke nogen anledning til at give særbehandling.

En plads ved bordet

Abortens særlige status i Færøerne kan hverken forsvares feministisk, dekolonialt, eller med afsæt i principper i international politik. Rigets love vedrørende selvbestemmelse er også plastiske i den forstand, at de politiske områders karakter bliver defineret i den tid og kontekst, de kommer i spil. Som for eksempel telekommunikationens udvikling til kritisk infrastruktur i det digitale 21. århundrede (Jørs, 2025). Nancy Frasers beskrivelse af det faktisk forekommende demokrati spejler denne diskursive tilblivelse:

"Pointen er, at der er ikke nogen på forhånd givet grænse her. Hvad der kommer til at tælle som et fælles anliggende, bliver til just det gennem diskursiv udfordring" (oversat af forfatter) (Fraser, 1990: 71).

Hvornår noget er særligt eller fælles er et resultat af, hvordan det diskuteres. Den diskursive udfordring kan finde sted i traditionelle deliberative fora, såsom i parlamenterne Lagtinget eller Folketinget, i de respektive landes medielandskab samt andre offentlige, semi-offentlige eller modoffentlige kontek-

ster. Alligevel er Færøerne blevet rammesat som et sted, der står uden for den internationale kritiks rækkevidde.

I 2025 fandt samtalen dog vej til New York og FN's 69. Kvinderettighedskommission. Under overskriften 'Pushing for Progress' arrangerede Nordisk Ministerråd et panel med seks nordiske ministre: den finske social sikkerhedsminister Sanni Grahn-Laasonen, den danske miljø- og ligestillingsminister Magnus Heunicke, Islands justitsminister Þorbjörg Sigríður Gunnlaugsdóttir, Norges kultur- og ligestillingsminister Erlend Kaldestad Hanstveit, Sveriges ligestillings- og arbejdslivsminister Paulina Brandberg og den færøske miljø-, bolig- og beskæftigelsesminister Margit Stórá. Blandt Stórá's ansvarsområder er også ligestilling, selvom det ikke blev fremhævet på Nordisk Ministerråds hjemmeside om panelet (Nordic Council, 2025). Stórá's plads ved bordet er en anelse påfaldende, da Færøerne således var det eneste ikke-selvstændige land i forummet. På den anden side er Færøerne det eneste land i Norden med en så begrænsende abortlovgivning, og hovedtemaet i panelet var den generelle modstand mod kønsbaserede rettigheder, som påvirker alle landenes ligestillingsdebatter, samt deres individuelle problemstillinger.

Stórá fremhævede 2024-forslaget til en lovændring, der blev nedstemt i Lagtinget, og det fortsatte arbejde med at sikre forandring: "Vi er nødt til at lægge forslaget frem igen og igen og igen, så ofte som det er nødvendigt" (oversat af forfatter) (Nordic Council, 2025). Stórá's kommentar markerer et skift i færøske politikeres udmeldinger til et internationalt publikum, hvor der tidligere ikke har været tradition for at udtrykke et ønske om en liberal abortlovgivning. Magnus Heunicke kommenterede herefter, at "først og fremmest så ved jeg, hvor meget I arbejder på det, og (*henvendt til publikum, der klapper*) hun får brug for de klapsalver, for det er ikke nemt" (oversat af forfatter), og fortsatte med at sige, at:

"Det er ikke en nem sag, og også et løfte fra mig, mens I er i gang med det: Selvfølgelig vil det være sådan, at færøske kvinder er velkomne til Danmark for at få disse aborter foretaget. Sådan er det" (oversat af forfatter) (Nordic Council, 2025).

Udvekslingen mellem den færøske og den danske minister var diplomatisk, som forventet, men det er relevant at fremhæve dette som et sjældent eksempel på direkte bemærkninger på, hvordan Danmark støtter den politiske kamp for abortadgang for færøske gravide. Udvekslingen udtrykte dog ikke nogen reel form for fremskridt, jævnfør panelets titel, for Heunicke tilbød ikke andet, end hvad der allerede er muligt for færøske gravide.

En kommentar som denne er heller ikke i strid med noget suverænitetsprincip, men i forlængelse af Færøernes plads i panelet, så synes relationen mellem landene ikke tynget af hensyn til upassende indblanding. Overordnet illustrerer panelet ved FN's 69. Kvindekommission et muligt skift i diskursen om abortens status i Færøerne og Færøernes status blandt selvstændige lande i menneskerettighedsdiskussioner. Spørgsmålet er så, om bordet fanger, og

om Færøerne fremover vil blive behandlet som en suveræn medspiller i det organiserede hykleri, som selvstændige stater knyttes sammen af.

Hvad der i sidste ende kan forsvares

I denne artikel er Færøernes undvigelse af international kritik blevet belyst som en form for suverænitetsspil, hvor forventningen om ikke-indblanding fra internationale aktører aktiveres og imødekommes ved henvisning til respekt for Færøernes selvstyre og emnets såkaldt følsomme og kulturbetingede natur. Abortens særlige rolle i Færøerne fremhæves af udenlandske politikere, men samtidig også af den færøske fremstilling i danske medier, hvor Færøernes befolkningstal beskrives som sårbart og kulturen dermed tilpasset til at passe på det. Således kan Færøernes ømfindtlige position i det danske kongerige anerkendes uden at det behøves siges højt.

Forventningen om ikke-indblanding kan dog ikke i sidste ende ikke forsvares. Fænomenet menneskerettigheder problematiserer idéen om ultimativ suverænitet, og et krav om ikke-indblanding kan ikke imødekommes når Færøerne har tilsluttet sig de konventioner, som giver internationale aktører belæg for kritik. Inddrages et feministisk eller dekolonialt perspektiv, er forventningen om absolut suverænitet endnu mere problematisk, da kvinders rettigheder strukturelt er blevet underkendt.

Med en færøsk ministers plads ved bordet til FN's Kvinderettighedskommission i 2025, ses dog visse tegn på ændring, da Danmarks støtte til en ændring af Færøernes lovgivning ekspliciteres af en dansk politiker. Rammerne for passende opførsel i det danske kongerige er vedvarende til forhandling, og med Færøerne og Danmark (og resten af Norden) placeret som ligeværdige samtalepartnere vil emnet abort måske ikke længere blive sat i parentes som et særligt område for Færøerne, men som et universelt emne, der bør debatteres af alle i alle de sammenhænge, hvor det er relevant.

Referencer

- “Abort på færøsk” (2013), *P1 Feature*, København: DR.dk
- “Færinger raser over dansk indsamling: Bland jer uden om vores aborter.” (2004), *Politiken.dk*
- “Vil give abort-hjælp til Færøerne,” dr.dk (2004), *DR.dk/nyheder/indland*
- Fraser, N. (1990), “Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy,” *Social Text*, (25/26), p. 56. <https://doi.org/10.2307/466240>.
- Gad, U.P. (2017), *National identity politics and postcolonial sovereignty games: Greenland, Denmark, and the European Union*, Copenhagen, Denmark: Museum Tusculanum press, University of Copenhagen (Monographs on Greenland, 353).
- Gad, U.P. (2025), “Indledning: Dilemmaer i organisationen af udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik under hybrid suverænitet,” i *Dilemmaer i Rigsfællesskabet: Organisation af udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik under hybrid suverænitet*, DIIS Report 10, Danish Institute for International Studies (DIIS), pp. 12–6.
- Hermansdóttir, T. (2023), *Reproductive manoeuvring: An ethnographic study about women's abortion and other reproductive experiences in the Faroe Islands*, Roskilde: Department of People and Technology, Roskilde University.
- Í Skorini, H., H. Albinus og H.A. Sølvará (2022), “Færøerne mellem religiøs vækkelse og sekularisering: En nordisk undtagelse bliver til,” *Økonomi & Politik*, 95(1): 88-110

- Javnaðarflokkurin á Fólkatingið (2022), *Fosturtøka í Føroyum. Tilvild og lógloysi*, København.
- Jensen, L.K. (2021), *Debat om Færøernes abortlovgivning*, *norden.org*. www.norden.org/da/news/debat-om-faeroernes-abortionlovgivning
- Jørs, P.M. (2025), "Ansvarsfordelingen i Rigsfællesskabet i relation til kritisk infrastruktur," i *Dilemmaer i Rigsfællesskabet: Organisationen af udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik under hybrid suverænitet*, DIIS Report 10, Danish Institute for International Studies (DIIS), pp. 12–6.
- Krasner, S.D. (1999), *Sovereignty: organized hypocrisy*, Princeton, N.J: Princeton University Press.
- Kuokkanen, R. et al. (2025), "Are Indigenous conceptions of sovereignty as non-interference patriarchal?," *Review of International Studies*, 51(1): 1–21.
- MacKinnon, C.A. (1991), *Toward a feminist theory of the state*, Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Pr.
- Nolsøe, T. og T. Hermannsdóttir (2024), "'The Faroe Islands handle this themselves': The convergence of bodily and national autonomy in abortion rights discussions," *Fróðskaparrit - Faroese Scientific Journal*, 70(2): 19–41.
- Nordic Council (2025), *CSW69: Pushing for Progress*, www.norden.org/en/pushing-progress.
- Pedersen, M.V. et al. (2017), *Danmark og kolonierne*, København: Gads Forlag.
- Vlcek, W. (2013), "Crafting human rights in a constitution: Gay rights in the Cayman Islands and the limits to global norm diffusion," *Global Constitutionalism*, 2(3): 345–372. <https://doi.org/10.1017/S2045381713000142>.
- Winsløv, A. og R. Helmann, R. (2021), "Her er der ikke fri abort: 20-årige Bjørg kiggede på barnevogne, mens hun ventede på svar fra lægen. Hun frygtede et afslag," *Politiken*.